

Szerkesztési iroda:

Főiac, Csalak-féle ház,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmintesen intézendők.

NEMERE

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A háromszéki „Háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
kint két szert
csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Fél évre . . . 3 frt — kr.

Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetmények díja:

3 hasábos peti-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.

Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyiltér sora 15 kr.

Előfizetési felhívás

NEMERE

című politikai, társadalmi és közgazdászati lap
VIII. évfolyam III. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

június—december . . . 3 frt — kr.

június—szept. . . . 1 frt 50 kr.

Külföldre egész évre . . 8 frt — kr.

Az előfizetési pénzek a „Nemere” kiadó-
hivatalának Pollák Mór könyvnyomdája
Sepsi-Szentgyörgyre küldendők

Előfizetőink szívesen kérjük előfizetéseiket
megújítani, miután felesleges példányokat nem nyo-
maltathatunk.

A „Nemere” kiadóhivatala.

A válság előestéjén.

(R) Midőn e sorokat írjuk Európa diplo-
matái együtt ülnek, hogy határozzanak orszá-
gok, milliók sorsa fölött. Nekünk, kik a ma-
gasabb diplomáciai titkaival ismeretlenek va-
gunk — alig lehet hozzáférőleg is megjósol-
ni hogy mit fognak határozni. Annait azonban
mondhatunk, hogy igen vérmes reményekben
nem ringatjuk magunkat a világ béke felől. A
legnagyobb hatalmasságok nyakig fegyverben
jelennek meg a kongresszuson. Oroszországnak
egy inlliot megközelítő hódító hadserege — ha
nem is a legdicsőségesebb — de minden esetre
győzelmes csatái után, tömegének erejében
bizva ott áll még a vérről borított csatatéren,
várva a jelszót, hogy a földre tiport török
nemzetet megfojtja. A letiport török, mint a
megsebzett oroszlán még egyszer összeszedi
erejét, hogy legalább dicső halállal halhasson
meg. Anglia a világ leghatalmasabb hajóhadá-
val és a hajóhadat támogató szárazföldi sere-
gel áll készen, hogy ha szüksége a diplomácia
mérlegébe bele dobja Brennus kardját. Még a
kis Montenegró és Szerbia is fészkelődik Ro-
mánia — haj na! — kardjára csap, ha Bessa-
rábiáról szólnak.

Hát a nagy Németország? Hödel revol-
vere, Nobilius vadász puskája, mely és gyalá-
zatos sebet ejtett ugyan e nagy művelt nem-
zet erkölcsi reputációján; de azért erejének,
hatalmának érzetében most is döntő szóval fog
bírní. Franciaország tán soha sem volt hatal-
masabb, mint most. Eddigélő csaknem teljesen
semlegesen nézte a keleti drámát; a béke
zászlója alatt begyógyította iszonyu sebeit. Le-
fizette a milliardokat, újra szervezve, harcké-
pessé tette hadseregeit, a kultura terén óriási
gyorsasággal foglalta el első helyét a haladó
nemzetek concertjében; és most nyugodtan,
büszkén mondja: „hadd jöjjön a minnek jöni
kell.” Eddig hallgatott, de most a köztársá-
sági kormány és nemzetlő támogatva követeli
a nemzetközi szerződések tiszteltben tartását,
s ha kell feltűzi Sebastopol erődeire győzel-
mes zászlót.

Hát mi?

Aggodtunk zugolodtunk eddigélő eleget,
tán igen sokat; kormányunkat vádoltuk télen-
séggel, nemzet ellenes politikával. Most válik
meg, igaza volt-e türelmetlenségünknek! Ha
gróf Andrassy üres kézzel menne a kongress-
zusra: most teljesen kétségbe kellene esnünk.
De lám Fabius késedelmeskedik, de a döntő
pillanatban készen áll. Nehány nap alatt 100

ezer emberünk áll harcra — és ennek
háta mögött — ha kell a másik 2, 3, 4 száz
ezer. Hát ha derék honvédeink magasra eme-
lik a szabadság zászlóját? Jöhet a minnek
jöni kell! készen állunk. Hisszük, rem-
méljük, hogy gróf Andrassy ez önbizalommal
megy a kongresszusra, és azokat a roppant
áldozatokat, melyeket a kibékült osztrák-ma-
gyar birodalom hozott a korona és birodalom
tekintélyének, érdekeinek meg-
védhetésére — a latba fogja vetni; érdeinket
legkevésbé is sértő határozatok ellen tiltakozni
fog, ha kell szóval, ha kell karddal.
Menjetek jó székely fiúk, menjetek zugolódás
nélkül, menjetek büszkén zászlótok alá, s ha a
haza érdekeinek, becsületének, a világ szabad-
ságnak védelmére csatasíkra kellene szállnotok:
legyetek méltók dicső őseitek! Kik itthon ma-
radunk, nyugodtan várjuk az események kibon-
tázását, végezzük áldott mezeinket, mühe-
lyeinkben napi munkánkat, a magasabb politi-
kát bizzuk azokra, a kik ennek intézésére hi-
vatva vannak.

Hadd jöjjön a minnek jöni kell.

Budapest, június 14.

(—n) A kongresszus Berlinben összeült, mon-
archiánkban pedig a részleges mozgósítás elren-
deltetett. Berlinben megkezdődtek az érdekek ki-
egyenlítésére célzó békés viták, — monarchiánkban
pedig háborus készülődés zaja hangzik.

Mi ez?

Andrassy eddigélő békés politikája hibássá-
gának belátását jelenti-e ezen készülődés, mint azt
a magyar szélsőbal lapjai állítják?

Mindenek előtt kijelentjük, hogy Andrassy
politikája elejétől fogva egy nyomon halad s nem
változik, de fejlődik a változó viszonyok kívánat-
maihoz képest.

A keleti válság kitörésekor kimondá, hogy a
monarchia érdekeit minden esetre meg fogja vé-
deni, ha lehet, békés uton, ha nem lehet, háboru
által — s kimondá, hogy a háboru eredményének
levonásakor a békéketes alkalmával fogja latba
vetni ha kell hatalmának súlyát.

Igy is történt.

Orosz- s Törökország közt San-Stepanoban a
béke megkötött. Oroszország csinált a papiron
nagy Bulgáriát, trónjában orosz befolyással; elvette
Romániától Bessarabiát, láncra verte a Duna sza-
badságot s megmagyosbította Szerbiát, Montenegró-
t és megsemmisülése itélte Törökországot. Ez
mind benn van a szerződésben.

S akkor monarchiánk s Anglia kijelenté,
hogy e szerződés nem érvényes s hogy a kelet
sorsát csak Európa van hivatva elintézni s An-
drassy kezdeményezte a kongresszus összehívását,
hol Európa akarata kifejezésre juthasson. S bár
mennyeire ócsarolta Andrassy politikáját az ellenző
sajtó, — az minden gyanúsítás, támadás dacára he-
lyesnek bizonyult. Általános volt a vád, hogy e
politika feladta érdekeinket, lehetővé tette Orosz-
ország veszedelmes sikereit s előidézte a monarchia
tekintélye hanyatlását s hazánk életfeltételei ve-
szélyeztetését.

S hol van a tény, mely e vádak igazságát
bizonyítaná?

A san-stefanoi szerződés papiron megvan, de
az monarchiánk tiltakozása s Európa ellenállása
folytán mind ez ideig életben nem léphetett. Kelet
sorsa kérdésessé lett, de Oroszország nem ismer-
tetik el azon tényezőnek, mely e kérdésre feleletet
adni jogos legy-n. Hanem összeült a kongresszus,
Európa legelső államférfiai közt Andrassy is, hogy
bíráskodjon gyakoroljon az orosz tervek felett — s
döntösen kelet jövője iránt.

Andrassy a keleti zavarok kitörésekor nem
akadályozta — az akkori viszonyok közt nem aka-
dályozhatta — Oroszország fellépését, de kijelenté,
hogy a monarchia érdekeinek sérelmét nem tűri
el s hogy fellépési szabadságát fentartja a végső,
a döntő pillanatra.

E végső döntő pillanat elérkezett.

A kongresszus összeült. — Eléje kerülnek az
orosz igények s eléje kerülnek a mi kifogásaink,
követeléseink. Monarchiánkban most kell tekinté-
lye egész súlyát s hatalmának egész erejét mér-

legbe vetnie, nehogy az érdekünk rovására billen-
jen meg.

Ezért van a részleges mozgósítás. Megszálljuk
a stratégiai vonalakat, melyek védelemre s s tá-
madásra egyaránt alkalmasok; megerősítjük a mo-
narchia erdélyi kijáróit, nehogy a kellő időben
előttünk legyenek zárva azok. Így készülünk a
szélső eshetőségre is.

Se korán, se későn! Ez volt Andrassy jelsza-
va a tényleges akció megindítására nézve. — Ez
volt helyes. Föllépésünkkel még nem késtünk el,
mert keleten még semmi sincs elintézve, s koráb-
ban csak pazariás s erővesztetés lett volna a
fellépés; mert még akkor sem értünk volna többet
el, ha még mult évben állítottunk volna fel Er-
délyben hadsereget, miután érdekeink megvédését
most is elérhetjük s a muszka tények így is épol-
y érvénytelenek.

Hogy szükséges-e a mozgósítás, ki tudná azt
még most megmondani. Utra kelő ember tudja-e
előre, hogy szükségé lesz rablók ellen az otthon
gondosan megtöltött fegyverre. Szüksége lehet rá
s ez elég ok a felkészülésre. Anglia nyakig fegy-
verben indul kongresszusra; jele, hogy nem bízik
valami túlságosan a sikerben. Oroszország pedig
hadi lábón áll, seregeinek nagy része keleti hatá-
raink közelében foglal állást. S csak most jelenti
ki az orosz kormány, hogy seregeit 210,000 em-
berrel fogja szaporítani s a mi szintén gyanús tény,
az orosz kalóz-hajóhad felállítását most is csak oly
buzgón üzetik, mint Suwaloff küldetését előtt s az
orosz helyeségek a kormány által hivatalosan szó-
lítottak fel e kalózhajó költségeinek közadakozás-
ból való összegyűjtésére s a gyűjtés élén nem ki-
sebb személy áll, mint az orosz trónörökös. E ké-
szülődés bizalmatlanságot is jelent, — meg gyanus
szándékot is. Ily körülmények közt teljesen jogos
elővigyázat részünkről a készülődés. Csak így ad-
hatunk súlyt Oroszországgal s Európával szemben
azon követelésünknek, hogy érdekeink meg ne
sértessenek s csak így szerethetünk tekintélyt fel-
tételünknek, melyek alatt kell rendezését végbe-
vinni beleegyezünk.

Nem háboru-szándék tehát egyelőre készü-
désünk alapja, de igenis elhatározásunknak tényle-
ges kifejezése, hogy a békét ohaítva, háborúval is
készek vagyunk megvédeni érdekeinket.
A külföld nem értheti azt félre, mert ismert kül-
ügyi politikánk fokozmánya az, a hazai közvéle-
mény pedig üdvözölheti, mert az Andrassy tisztán
körvonalozott célu politikájának erőteljes voltáról
tanusodik.

A keleti kérdés.

A kongresszus közvetlenül küszöbön állván,
pillanatnyira természetesen csend állott be a
diplomácia tevékenységében, mely holnapután már
a zöld asztalnál fog tért találni újabb erőfeszítési
számára. Egyelőre nevezetesen változások nem is
igen várhatók, s valószínű, hogy a kongresszus
első ülései sem fognak rögtönnagy mozzanatokot
nyújtani.

Mint Bécsből jelentik, a kongresszus minde-
nekelőtt az apró keleti országok: Románia, Szer-
bia, Montenegró és Görögország, s ezekével együtt
Törökország emlékiratait fogja átvenni. Ezek mind
saját külön érdekeik mellett prókatoroskodnak,
még pedig épen ellenkező szempontokból. Romá-
nia és Görögország kifogást tesznek a san stefanoi
szerződés számos pontjai ellen, Szerbia és Monte-
negró ellenben kívánják, hogy a reájok nézve ked-
vező szerződés végrehajtsák, míg a portára néz-
ve egyaránt baj, akár a szerb és montenegrói, akár
a görög követelések teljesítettnek. A kongresszus
azonban előreláthatólag nem fog beletévedni az
aprólékos részletekbe, hanem nagyobb szabású el-
veket fog igyekezni megállapítani, s a részletek
után a főelvekhez képest nyerne elintézt. Ter-
mészetesen csak akkor, ha a kongresszus egyálta-
lában eredményre vezet.

E tekintetben pedig egy némely jelek ma
csak igazolják a régi megítélést. Egy londoni sür-
göny kerekén kijelenti, hogy mind ama hírek, me-
lyek az orosz-angol megegyezés felől annyit tud-
nak mesélni, kizárólag orosz forrásból erednek, s
céljuk igen könnyen kitalálható: pressiót akarnak
gyakorolni annak elhitése által, mintha Anglia
és Oroszország közt már nem kerülhetne konfliktus-
ra a dolog. Az orosz kormány megfeszített ha-
dikészületei, az erdélyi részeinkben folyó erődíté-
sek, a ma megérkezett részleges mozgósítási pa-

Fazekas Istvánné és neje Nagy Rózi kő-től általi kivégzetése.

Brassó, 1878. június 14.

Ma az igazságszolgáltatás súlyos keze véget vetett két ember életének, kik nem érdemlik meg hogy tovább is az élet osztalán élvezték a részesüljenek.

A brassói kir. törvényszék jelen ítélete által oly igazságot szolgáltatott, ítéletét oly páratlan jogi argumentumokkal indokolta, hogy az úgy a kir. tábla, mint a legfőbb ítélőszék, nemkülönben ő felsége kegyelmes határozata által — kivéve egyik vádlottat, kinek megkegyelmezett — jóváhagyatott.

A dolog szomorú meséje a következő! Nagy Rózi szolgálatban volt Bukarestben özv. Orescu Nicolaidi Alexandrina asszonynál. Utóbbinak egyetlen gyermeke volt, a 14 éves Cleopatra. Nagy Rózsiban feltámadt azon borzasztó gondolat, mely annyi szerencsétlenség előidézője: urnőjét kirabolni; büntársul maga mellé vevén férjét Fazekas Istvánt, ez utóbbit pedig barátját Mihály József lakatost. A terv kidolgozása után 1877. aug. 4-én reggeli 7 és 8 óra között Nagy Rózi elbujtatta urnője pincéjébe férjét és cinkostársát, kik ott lesben állva várták a martalékat. Nagy Rózi a 14 éves gyermeket Cleopatrát lecsalta a pincébe, mondván, hogy ott jó friss víz van, aztán ingamagatán egy ruházárító kötelet kétszer nyakára tekert és míg férje és Mihály tartották, megfojtotta. Erre nagy Rózi felszalad a pincéből és urnőjét hívja le azon ürügy alatt, hogy Cleopatra leest és ő nem tudja mi történt vele és esés folytán a pincében. Az urnő ijedten lesiet a pincébe, de látva a lépcsőről leánya hulláját, rosszat sejtve vissza akar térni, de Nagy Rózi elállja útját, letaszítja a mélységbe és ugyanazon módon mint a leánykát anyát is megfojtja. Erre betörték az üresen maradt lakásba, összeszedték a Wertheim kassából 1600 frt értékű ékszert és pénzt; aztán a két férfi egy korcsmába ment. Nagy Rózi pedig az eközben hazzaérkezett másik cselédet figyelmeztette, hogy miután az urnő és leánya eltávoztak és ő is elmegy, vigyázzon a házra. Erre elsieltet a korcsmába ott találva gyilkos társait és még aznap Brassóba indultak. De alig érkezik Nagy Rózi Brassóba elfogott és rövid vallomás után elárulta társait és így mind hárman töredelmesen bevallották a véghezvitt hajmeresztő esetet. Nagy Rózi és férje egyedül azt állítván enyhítő körülményként, hogy nem gyilkosság, hanem egyedül rablási szándékuk volt, míg Mihály József azzal védelmezte magát, hogy ő meg gondolatlanul Nagy Rózi által rábeszélte.

A brassói kir. törvényszék 1877. évi nov. 17-én a Bukarestből leérkezett vizsgálati iratok és vádlottak bevallása folytán mindhámat a btk. 134, 135 és 136. §. alapján kötél általi halálra ítélte.

A marosvásárhelyi kir. tábl. 1878. jan. 18-án hozott ítéletével a brassói tszék ítéletét indokainál fogva, ugyisint a legfőbb ítélőszék 1878. március 4-én kelt ítéletében mindkét első bíróság ítéletét helybenhagyta. Ő felsége 1878. jun. 3-án kelt legmagasabb jóváhagyásával a brassói kir. tszék ítéletét helybenhagyva, Mihály Józsefnek megkegyelmezett és a halálbüntetést 20 évi sulyos börtönré, hetenként 1 napi böjttel változtatva át.

Ezen legmagasb határozat kihirdetése Málly törvényszéki elnök, Páncsél és Szabó tszéki bírák, Kenyeres ügyész, Felszégi tszéki jegyző és Lengyer ügyvéd védő urak jelenlétében 1878. június 13-án a 3 vádlottnak kihirdetve, őkt azt legnagyobb nyugalommal tudomásul vették, egyszersmind tudokra adatott, hogy az ítélet másnap június 14-én reggel 8 órakor fog véghez vitetni. Megkérdetve folytán kijelenték, hogy semmi kívánságuk sincsen.

Mindhárom vádlott külön-külön cellába vezetve, a két halálra ítélt négy fegyveres rendőr kíséretében maradt, a férfiműt gyónatyaúl Vargyasi és a nő mellé Joseffy kath. lelkész urakrendeltettek, kik 13-án éjeli 11 óráig az elítélteknél maradtak. Mindketten bátran néztek a halál szemebe és a papok eltávozása után nyugodtan aludtak. Hajnalba felkelve ismét megérkeztek a tisztelendő urak, és az elítéltek bátorsággal és töredelmes gyónás után elfogadták a szentségeket.

A börtön négyzetletű udvarát körülvevő börtönajtók és ablakok nyílásai gondosan eltakartak és így az elzárt helyen 14. ól távollásra el volt készítve az idő közben Maros-Vásárhelyről megérkezett Selinger nyugalmazott bakó és két segéde által felállított bitó. Már jóval 8 óra előtt megérkezett a brassói kir. tszék elnöke, méltóságos Mally ur szívessege folytán kiosztott 60—70 jegy előmutatása által bebecsülták kis közönség. Pont 8 órakor megjelent a helyszínen Szabó Lajos kir. törvényszéki bíró ur, ki a végrehajtás fogantatásait megbízottat, Felszégi tszéki jegyző, Kenyeres Adolf kir. ügyész ur, dr. Lengyel tszéki, Böhlert börtöni és dr. Fabricius szakértőnek választott orvos urak és 10 brassói polgár, mint tanu. A tszéki bíró ur felhívása folytán elővezetett az ügyész parancsára a két elítélt, a gyónó atyák és 4 fegyveres rendőr kíséretében, kik a saját bitójuk előtt megálltak.

A végrehajtott bíró újból elolvasta az elítélteknél ő felsége legmagasabb elhatározatát, melyet őkt újból egész nyugodtan fogadtak. Nagy Rózi csiki születésű erős alkatú magas alak, 33 éves oly bátorsággal lépett a bitófa elé, mint talin egy megrogzottebb gyilkos sem tehetné volna másként.

Férje ugyancsak csiki születésű alacsony barna, igen solid kinézésű 24 éves fiatal ember, halk lépéssel haladt papja által karon vezetve. A nő nyugodtan várta míg férjén a bakó a mütét 3 perc alatt bevégezte, aztán reá került a sor, és 2 s fél perc után rajta is elkövetették a mütét. A nő 14 s fél, a férfi 17 perc után a kivezett és azonkívül megjelent összes orvos urak által végképp kimutaknak jelentettek. A holt tetemek még 30 percig függve maradtak és ma éjjel 7—8 óra között a köztemetőben el fognak temetett.

A jelen volt közönség között több bukuresti vendég is volt, kik meggyőződhetnek, hogy minő igazságot szolgáltatnak hazánkban olyanok ellen, kik bár idegen országban is, gyilkosságot követnek el.

F.

T A N Ü G Y.

Népnevelés jöjjön el a te országod!

Igy sohajtanak fel sokan sok helyen, ezért imádkoznak oly buzgóan és állhatatosan a jobb érzésük még máig is s tudja isten még meddig. Az isten országának eljöveteleért munkálkodtak Mózes és a próféták a hajdanokban; de sok misticatio jött közbe s ez gátolta, ez martyr halált hozott azon férfakra nagyobbbrést. Ezen misticatio kiküszöbölésére állott elő Jézus és az apostolok, de mind kinos martyr-halált szenvedtek munkásságukért. Jézus és az apostolok isteni tudományát is el akarta homályosítani a vakhit; erre előállt a reformáció s az evangélium tisztá vasával kezdetek felhasogatni a lelkes reformátusok azt a perjét, mely a jézusi tiszta tudományt elnyomni, elhomályosítani akarta, ez folyt nagy küzdelemmel és sok véres áldozattal, mely alatt az emberiség jobb-jai elhullottak, mit a multak emléke és történelme gyászübottulék hagyott fenn az utókornak, hogy épületet és tanulságot merítsen magának.

Mind a multban, mind a jelenben egy sötét bélyeg van útve az emberiség nagyobb részére s ez ama gonosz egoisticus, particularis szellem, mely elhomályosítja ama nagy parancsolatot: „szeressed felebarátodat, mint magadat.”

Az egoista szereti a nép tudatlanságát, mivelletenséget, mert az ő malmára akkor foly bőségesen a víz. Az egoisták tömege idézte elő a multakban is a vizsálykodást, egyenletlenséget s így minden jóraak terjedését, a mi közös, a mi a háza jólétét, virágzását fentartja: őkt gátolták, a népet használták ocsmány terveik kivitelére és zsebeik megtelezésre; hogy a nép zsirján döszöljenek s azt lelketlenül, megalázólag ámsítsák s ámsítsák még a jelenkorban is némelyek, ma „hozsanná”-t kiáltanak vele s holnap „feszítsd meg”-et a nép jobb-jaira, ma is szintugy, mint régen.

Lám, állításaim igazolására tekintünk meg magyar hazánk szentesített alkotmányát: nem történik-e elég misticatio és kijátszás azzal szemben is, hogy szabadon válassza a nép magának az ő tisztviselőit? nem kötik-e meg a nép jó érzületét most is szintugy, mint régen — azzal az átkozott korteskedéssel, vesztegetéssel, avval az átkozott paradiocsomi kigyó-csalással?

Lám, tekintünk meg csak az egyszerű falusbíró választást, a hol hetekig foly a dinom-dánom s aztán választanak egy olyan bírót, a ki több italt és pénzt ad; már aztán ha igazságos, lelkiismeretes, értelmes, mivel, a község boldogsága szíven fekszik-e annak a leendő bírónak? — az nem kérdés. Hát mikor pap-, tanító-, vagy képviselőválasztás van! Ha megtörtént a kijelölés, foly a licitáció, de sutogva. A ki nagyobb összeget sug, az a vívát. Így foly a népnevelés a nép rovására; emelkednek diszkapuk jelölés felirattal, pl:

„Zavaros volt választásod,
De csendes lesz lakozásod.”

De igaz!

Nem hiszem, hogy szegyenpir nem futja át ilyen jelölés helyen a választókat és a választottat is. És mégis hangoztatjuk: boldog autonomia, boldog alkotmányos élet, melyben a nép szabadon választ!

Ritka, a melyik választásnál ki lehetne azt mutatni, hogy ott pressio nem gyakoroltott a népen. Aztán csak áldásos sikerét láthatná a nép választásának! de fájdalom, már sokszor ébredett fel keserű csalódásra, midőn mámorából kijózanodott; de ezen csalódás még sem javít s nem is fog javítani, míg miveletlen nép s egoisták lesznek a világon.

Jöjjön el népnevelés a te országod, mert akkor az isten országa is meg lesz teremtve a nép között, de addig nem, azt határozottan állítom, mint egyszerű falusi ember.

Erre pedig megkívántatik, hogy minden községben legyenek olyan előjárók, a kik vallásos, buzgó kereszténynek legyenek, a kik a tanúghöz értsenek s a kor szellemét felfogni tudják, ne csak bujtogatni a pap s tanító ellen, hanem lelkesítse, világosítsa a népet, hogy tanuljon, s fogna kezét a kormányynál. Elég sajnos, hogy ismerek bírót, a ki a tanúghoz ellen bujtogat, különösen a községi iskola ellen azért a kis iskolai adóért, meg azért, hogy rest, tunya s nem szereti iskolálgatással bajlódni; az iskolák zsisbasztására működik mint tudatlan, miveletlen bír, ki zsebében hordja a bíróságot, de nem a szívén.

Erre figyelmet kellene fordítani a közigazga-

tási bizottságnak is, hogy minden községbe olyan bíró és képviselő testület választassék, a ki a tanúghöz ért s írni, olvasni tud s az ilyeneket mindig előnyben részesíteni a választásnál. Ilyen formán inkább el lehetne érni a népnevelés célját.

Gyakran lehet észlelni, hogy a községi előjáróság az iskolázók tagjaival ellentétben áll, a mit ez javít, amaz elrontja, a mi folytonos panaszra ad alkalmat egyekes és testületek között a közös jó cél zsisbasztására. Lehet észlelni azt, hogy az iskolághy közgei a törvényt szigoruan nem hajtják végre, sem a rendeleteknek nem tesznek eleget s így a hol jó iskola volt a szentesített iskolai törvények előtt, ott jó van most is, ahol pedig rossz volt, rossz az jelenleg is. S miért? Azért, mert a rendeletek végrehajtására nem ügyel senki fel, hogy elég tétetett-e annak, vagy sem s ha kérdőre vették az illető, legfeljebb azt feleli: „rendeletünk”, de aztán hogy ama rendeletnek elég tétetett-e: arról nem tud semmit. S így aztán ne csodálkozzunk, ha a nép rendetlen és közönyös mindenben a mi közös, mikor a törvény őrei és közgei nem erélyesek, buzgók, lelkiismeretesek: akkor hogy legyen haladás! — van satnyulás, lomhaság, téletenség, irigység, boszu s szánalomal méltó debilis állapot.

Továbbá a közigazgatási bizottság ki kellene hogy terjessze becses figyelmét arra is, hogy azt a vasárnapi — hétköznapi módra — mezei munkálkodást szünteté be a nép között, mint a kulturának képviselője, mert az megbotránkozató mind a vallásosságra, mind a tanúghy. E miatt a vasárnapi iskolázást nem lehet folytatni az ismét lökkel és felnöttekkel. Erre nincs semmi gond fordítva. — Aztán legyen a nép erkölcsös, vallásos, igazságos, mivel! A közigazgatási bizottságnak mindenről beszámolnak havonként, de a nép vallásosságáról, erkölcséről, arról senki se tesz jelentést, legfennebb azt: a börtönben ennyi van és ennyi ment ki stb.

Pedig szerény nézetem szerint a buzgó vallásosság tartja meg a tiszta erkölcsöt; a hol közönyös a nép a vallás iránt, onnan miveltiséget ne várjon senki. A nép vallásosságára és tanúghy szigorú felügyelet kell, hogy a börtönök üresedjenek s teljenek a templomok, iskolák néppel. Hát azok a miniszterium által kivezett iskolavizsgálók hol vannak? ezek mit szólnak a vallásosság-ról? Isteneim, mennyi tanúghyünk van s mégis! — Meglehet, negyven esztendő kell most is a 19-ik század vége felé, mint hajdan, hogy új nemzetség álljon elő új Kanaánnal.

Népnevelés jöjjön el a te országod! hogy érte meg a nép elhivatását e földön, érte vallását, törvényét, szeresse istenét, felebarátját, hogy ezzel tisztuljon a kereskedés, vesztegetés, kísértés, nép-ámsítás, vesszen az egoista, partikularista!

Patakréglő Lajos.

CSARNOK.

A szinekről.

(Vége.)

A piros szín, mely a veres és fehér össze-tétele által származik: már sokkal barátságosabb. A hit jelképe. A régienél szerencsés szín volt s azt hiszem, hogy a maiak is szívesen látják, kivált arcon, mert az ott mindig az egészséget, a viruló erőt mutatja. Schiller kiválóan szerette a piros virágokat és sok dalában meg is énekl, mint a melyek a föld termő erejének legélénkebb képviselői. Göthe pedig a piros arcu gyermekeket kedvelte és ha talált egyet az uton, rendesen megcirógatta és beszélgetésbe ereszkedett vele. Az újra ébredést is jelenti nálunk a piros szín; a derengő hajnalból vévén a hasonlatot. A vér színe is piros, és legélénkebb a szívvér pirossága: innen szeretetet is jelent az.

A kékszin kellemes a szemnek; minden árnyalatban aesthetikus szín. A kék majdnem minden vallásformánál az isteni bölcsesség jelképe, mely a világot teremtette. Az indus istenek s a chinaiaknál a menu, a legfelsőbb isten kék színben állítanak elő. A kék szín még most is ártatlanság jelképe; a régi egyiptomiaknál a hűséget jelentette. Legalább a skarabeák idemutattak, melyek kéken színezve az egyiptomi régiségek gyűjteményeiben ma is föllehetők és minden bizonnyal egyiptomi harcosok gyűrűiből erednek. Némelykor a gyász jelölés is tekintik a kék színt s innen van, hogy a római egyház papjai nagybőjten kék mise-mondó ruhát viselnek. A kékszin kellemessége az öltözékekben, különösen a nőknél tünik fel leginkább. Egy kék ruhában öltözött fiatal leány mindig az ártatlan szendéséget ábrázolja. A kék szem tisztaságában van valami vonzó, mely szelidséget, jószágot árul el, s azon nyájasság, melyet az égszin kék szem kifejez előlünk az egész arcon s eláruja a szivjóságot, a szerénységet. Némely növény igen ritka szépségű, csak azért, mert kék. A kék georgina feltalálásán még ma is sokat fázdoznak a kertészek; régebben pedig, különösen a 7-dik században sokat törték rajta fejüket az emberek. A sárga georgina is igen ritka volt, úgy hogy 1632-ben Hollandiában egyetlen sárga georgina gumója 1500 frankon kelt el. Egy vendéglős különféle párosítások után végre előállított egy néhány georgina gumót, melyeknek szerinte már kék

szint kellett volna produkálnia, már a georgina kedvelők megígérték egy darabért 10,000 frankot, de ő semmi áron nem adta el. Szárítás végett az ablakra tette; egy ízben a szakácsnének krumplira volt szüksége és semmit sem gyanítva hozzányúlt a gumókhoz, megtisztította és felmetélte levesbe. Mikor a vendéglős megtudta, hogy mily drága eledelet evett: azonnal hanyatt esett ijedtében és soha sem kelt fel többet.

A legszebb szín a zöld. A zenei összhang kibékíti a lelket: a szívek közül csak a zöldben találunk megnyugvást. A látelegre a zöld szín legkellemesebben hat, sőt ha az gyenge, még gyógyereje is. A tavasz zöldellő fáival és virágaival még a fásult lélekre is jótékony hatással van. A fővárosi ember nagyon tudja méltányolni a zöld természetet; mikor az utcák porfellegéből végre a szabadba juthat: áldja a gondviselést, mely zöld színtől a zöld természetéről gondoskodott. A régiéknél a zöld szín a víznek volt jelképe s a vizek istenei zöld hajjal festettek. Ezen szín hajdan Vénusnak volt szentelve, ki a hitrege szerint a tenger kebeléből született. Minthogy a megújult természet zöld színt ölt magára s a gyümölcs is ilyen színű az érés előtt: a keresztény világ átvitte e színt a reményre. Némely vidéken most is szokásban van, hogy a szerelmes fehér rózsát zöld levelekkel küld az imádottnak: azt jelenti, hogy reményesége van, miszerint a szerelem visszonzoztatik; s ha aztán a kedves semmiféle színű virágot nem küld vissza: az azt teszi, hogy ne fárasza magát többet. Ninon de Leuclos, a világ legszebb asszonya, kiért 70 éves korában is rajongtak az udvarlók: mindig zöld színű ruhát viselt; és azt állította, hogy nő csak zöld ruhában lehet szép. Halálakor azt mondta róla Richelieu, hogy az „örök tavasz elenyészett”, Coligny pedig könnyezve mondta: „a legnagyobb ember és legszebb nő meghalt.” A magyar ember a hihetetlen dolog elbeszélésére azt mondja, hogy „zöld be sé d”; nem azért, hogy szép az, hanem mivel v a d. Némelykor akaratlanul is látnak zöldet. Van a látszernek egy sajátsága, mely szerint az agyra történt erőszakos lökés, vagy hirteleni ijedség következtében zöld színsugarat ver ki, de a mi csak is azon szemre nézve bír fénnnyel. XIV. Lajos francia királyról fel van jegyezve, hogy tiszta és tökéletes kerekességű zöld karikát látott akkor, midőn a nyakát borotváló borbély ezen kérdést intézte hozzá: „ki kezében van most Franciaország?”

A különféle színek tarka csoportjából minden nemzet választott ki magának egyet, vagy többet is, melyek nemzete jellegének már jelképpel is inkább megfelelnek. Jelen helyzetem nem engedi meg, hogy ezekről bővebben értekezsem; azonban mégis meg kell emlékeznem a magyarnak piros-fehér-zöld nemzeti színéről. A magyar embernek hazájához való reménye, hite, bánata, újjászületése, ábrándja, lelke, világa ki van fejezve e három színben. Most ritkábban látjuk, de még sem nézhetünk rájuk anélkül, hogy bizonyos édes érzés, egy megnevezhetlen lelkesültség ne foglalma el bennünket. Azok kik ez előtt huszonhat évvel a szabadságharc mezején küzdöttek, a kik utolsó lehelletig hívek maradtak ahoz a nemzeti lobogóhoz, nagyrészt a sírban nyugszanak már. Ők tudták és érezték mit tesz e hármas szín alatt bolygolni. Küzdöttek és meghaltak; a nemzet eltemette őket és ábrarította a nemzeti lobogót: megkoszorúzza őket a kegyelet, a szeretet és reménység könnyeivel. E hármas szín élő emlék. Tizenöt millió ember szívére vannak azok felrajzolva. Minden buzakalás a 8-iki év emlékének dicséri. A nagy eszme nagy áldozatokat követelt. A magyar áldozott is vesztett is sokat. De a mint egyik kitűnő írónk mondja: „a veszteségek legérzékenyebbek: eltemetett nagy férfaink Széchenyi, Teleki, Nyáry politikai nagy fájdalmaik elviselhetlen terhe alatt törték össze. Szemere, Bajza, lelkük szétbomlásával előttek meg halálukat. Petőfi lángelke és Vasváry honszerető szive ismeretlen csatamezőkön tűntek el kortársaik közül. A nemzeti szín sok ifju panasztalan keserveit nyugtatta el akkor a sírban; mártýraiknak síremlékét faragja már az utókor s Bathányi Lajos nagy alakjára suttogva mutat a csak sejtetni tudó ivadéknak. Nagy ára van a mi nemzeti színünknek, de a győzelem, a mit meghozott még a nagy árnl is nagyobb. Ettől számítja fel szabadságát a magyar nép. Áldva legyen azoknak hamva, kik a hazáért a hideg sír fenekén, nyugosznak.” És azóta mi haladunk csendesen.

LEGUJABB.

Berlin, jun. 12. A kongresszusra érkezett meghatalmazottak a mai napot egymás meglátogatásával, fogadtatásokkal s bemutatásokkal töltötték. Mindegyik meghatalmazottat megérkezésükkor Bismarck hg. nevében a külügyi hivatal hivatalnokai fogadták. A kongresszusi képviselőkkeli szertartásos bánásmód (diszörtség, hivatalos elfogadások stb.) a bécsi kongresszuskor követett mód szerint történik. A török küldöttek még nem érkeztek ide, a megnyitáshoz azonban valószínűleg megérkeznek, mi ha nem történnék meg, az itteni török nagykövet egyedül lesz jelen a megnyitáson. A kongresszus maga választja elnökét, Bismarck herceg meg

választása azonban kétségtelen; megnyitáskor kimondják, hogy a tárgyalások titokban tartatnak. Hohenlohe hg. harmadik nemet meghatalmazott ma délelőtt ért ide, s délután Suvalov gróf társaságában látogatást tett Beaconsfield lórnál. A „N. Allg. Ztg.” üdvözlö a német fővárosba érkezű alkalmából a kongresszusi tagokat, s így szól: a német birodalom senkinek sem ellensége s fővárosának üdvözlö minden hatalom képviselőjét azon reményben, hogy ide mindnyájan teljes bizalommal érkeztek s innen létesített békeművek után még teljesebb bizalommal távoznak.

Konstantinápoly, jun. 12. Az orosz tábornoktisztejei egy Drinápolytól 10 kilométerre eső helyet választottak a császári gárda részére felállítandó tábornak. A bolgár exarcha Philippopolba ment beigtatása végett. Staninak mellett és az Arda völgyben az oroszok és Rhodope hegységi fölkelők között újabb harcok voltak. A tatar-bazardsik-sofiaí utat egy orosz katonai kordon őrzi.

Berlin, jun. 12. Egy császári rendelet szerint a birod. gyűlései új választások jul. 30-án tartatnak meg. A trónörökös ma délután 3¹/₂ órákor fogadta ünnepélyesen lord Beaconsfield és Salisbury, 4 órákor Corti grófot, 4¹/₂ órákor hg. Górcsakovot s gr. Suvalovot, 4¹/₂ órákor Andrásyt s Haymerlet. A kongresszus sorrend a következő: Allamagne Autriche, France, Grand Bretagne, Italie, Russie és Turque. — Bismarck hg. tegnap nemcsak Beaconsfield lordot, hanem Suvalovot is fogadta. Suvalov gróf és Salisbury lord ma érkezésetet tartottak.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az ő felsége határozata folytán a közös hadügyminiszter által elrendelt mozgósítás csak négy divízióra terjed ki. Az illető csapatok e mozgósítás folytán hadi lábra állítatnak. A csapatok körülbelül 84,000 ember, június 11-től kezdve hadi pótlékot kapnak. További mozgósítás ezuttal nincs elrendelve, de teljesen elő van készítve. (B. C.)

— A magyar pénzügyminiszter beleegyezett, hogy a közös alapok eladásának és a befolyó összeg azután quotaszzerűen felhasználás. Az elárulást a Rothschild-Kredit-Anstalt csoport bizottmányba vette át. Az alapokat képező papírok egy részét azonban szabott ár mellett vették át és egy megfelelő összeg a közös kormányának a két pénzügyminiszter által már rendelkezésére bocsátott. (B. C.)

— A volt székely huszárcsaládok lóbeszerzési alapjának felosztása feletti rendelkezés tárgyában folyó hó 14-én főispán és kormánybiztos mélt. Szentiványi Gyula ur elnöklete alatt az illető családok képviselőivel gyűlés tartott. Ez alkalommal kormánybiztos ő méltósága ezen alapnak történeti fejlődését fejtegetve kiemelte s a gyűlés komoly figyelmébe ajánlta, hogy ha őseink a hazát fegyverrel megvédeni semmi áldozattól vissza nem retentek: ma e hazát az ész hatalmával, tudományával, közművelődéssel kell első sorban megtartanunk mert a székely nemzet és családok fentartásával édes hazánkban fajunk, nemzetiségünk védelmére, előmenetelére, fenmaradására alig birunk ennél hatalmasabb eszközök, mely még a jövő századokon is kiterjesztésként kell a nemzet multjának egy örökké ragyogó lapját képezze; kéri tehát a gyűlést, hogy intézkedjék úgy, miszerint ez alap, egy egészben tartatván meg, fordítatnék valamely meghatározandó közcélra. — A kérdéshez többen hozzászólván, beható tanácskozás után a gyűlés egyhangulag elhatározta, hogy az alapnak jelenleg urbéri államkötvényekben 91,450 ft és készpénzben 15,964 ft 52 kr meglevő része a huszárcsaládok tagjai között, a családok egyenlő jogosultsági arányában osztassék ki, ellenben a künn levő tőke és kamattartozás 31,505 ft 57 kr mint behajtandó összeg fordítassék „Székely huszárcsaládok alapítványa” címen ezen családok ivadékaik közművelődésére, melynek miképen foganatosítása tekintetéből egy 5 tagu bizottság nevezetett ki Ferentz György elnöklete alatt Retgei János, Vajda Lajos, Jáni Ferenc és Borbáth László személyekben. Ezen bizottság utasított, hogy az erre vonatkozó szabályszerzetet kidolgozván, azt 60 nap alatt adja be. Továbbá meghatározott, mikép az urbéri papírok beváltása után a részesei arány az összeírások alapján hivatalból dolgoztassék ki és annak eredményéhez képest a pénz az illető szolgabírákhoz küldessék meg, kik is azt két bizalmi férfi jelenlétében az illető jogszabályok nyugta mellett kézbesítsék. Ezután főispán kormánybiztos ő méltóságának ez ügyben tett lelkiismeretes és részrehajlatlan munkálkodásáért hálás elismerés és teljes bizalom kifejezése indítványozott, mely indítvány a gyűlés által egyhangulag és lelkes éljenzéssel elfogadtatt. — Ezzel a gyűlést kormánybiztos ur ő méltósága bezárta.

— A tözlőtőknek holnap d. u. (jun. 16.) tartandó rendkívüli közgyűlése az érdekeltek figyelmét felhívjuk, minthogy igen sok sürgöss és fontos ügy van elintézni való.

— Fogarassy János, a nagy magyar nyelvész Budapestén folyó hó 10-én 78 éves korában meg szűnt élni.

— Brassóban pünköszt első napján a román dalárda majális: tartott az ugynevezett „Hange-stein“-nál, melyen a magyar és német dalárda, továbbá a lövés és torna-egylet, valamint nagyszámú közönség vett részt. A fák árnyai alig tudták menedéket nyújtani az összetódult sokaságnak. — A jó kedvnek és mulatságnak vége-hossza nem volt. — Csak örülni tudunk, midőn a különböző nemzeti sekeket legalább ilyen alkalmakkor együtt látjuk, jó egyetértésben.

— Brassóban pünköszt második napján egy tü-zértiszt, kiról a fama azt beszéli, hogy illuminált állapotban volt, egy kötelgyártó lakására ment akkor, midőn már mindenki édes álomban szendergett. Szándéka csak a volt, hogy szíve dulcinea-jával, a kötelgyártó konyhájának legfőbb ékes-ségével, a piros-pozsgás szakácsnéval találkozzék. A csendes léptekből átváltozott zöreje azonban a háziurat álmból felriasztotta s a folyosóra lépve, egy mozgó alakot lát. Midőn az alak a „kivagy”-ot megválaszolatlanul hagyta, egy hevenyében elő kapott doronggal hatalmasan föbe legyintette. A tiszt — mert egyéb mi lehetett tőle — kardot rántott s a kötelgyártó karját három helyen meg-sebezte. A lárma a ház népe lassanként előjött s a szerelmes tisztet irtalmatlanul elpáholták. Csak az időközben megérkezett pajtások tudták megsza-badítani tiszt urat a felbőszült ház nép körmei közül. — „Ne kívánd a te felebarátodnak cselédjét stb.” — mondja Mózes.

— Brassóban a pünköszt ünnepeken V. szaka-szvezető, ki a II-ik Sándor gyalogezrednél szol-gált s jómódú család tagja volt, föbe lötte ma-gát. Tettének indokál kapitanjának irányában tanusított túlszigorát hozzák fel. A derék és min-denki által szeretett hadi e hó 12-én temettetett el általános részvétel mellett.

— Brassóban ugyancsak a pünköszt ünnepek alatt a „Kápolna-hegyről” egy csizmadia legény lezuhan és egyik lábát teljesen összezuza. Kór-házba szállítattak.

— Császári tréfa. Bizonyítékul annak, hogy az öreg Vilmos császárnál még beköszönt néha a jó kedv, a következő csinos anekdotát beszélük. Midőn a német trónörökös a napokban megláto-gatta atyját, ez mosolyogva ezen szavakkal fogadta „No Frick, uralkodtál-e ma már!”

— Drága kacska, de még drágább lövés. Barabás készen van a varju vitte a kacsát, de akadt egy jószívű kovács, ki meg akarta azt menteni a varju gyomráról s rálőtt. A varju le is esett, a kacs-a megmenekült; de a fegyverből a fojtást egy közeli házra vitte a szél s az felgyulat. Két ház, több gazdasági épület a láng martaléka. Most fi-zethet a szegény kovács jószívűségéért. A lelőtt varjut egy cigány azonnal elvitte s jó ebédét csa-pott a nagy varjuból.

A „Magyar Lexikon” 3-ik füzeté is megjelent az előbbiekhöz hasonló csinos kiállításal. Mellék-letül különféle birodalmak rendjeinek színezett képeit adja. Ára egyes füzetnek 30 kr.

A „NEMERE” magántávirata.

Feladott: Budapest jun. 15. d. e. 10 ó.

Érkezett: d. u. 1¹/₄ órákor.

A kongresszus tagjai az angol és orosz haderők visszavonulását akarják keresztül-vinni. Andrassy gróf és Suwaloff nemeitkre nézve egymashoz közelednek. Franciaország Anglia intenoit partolji és határozottan mellette nyilatkozik Európai Törökország fentartására és Görögország követeleisire nézve a kongresszus tagjai egyetértnek. Ro-mania küldöttei fejedelmőknek nagyhercege-gé emelését szándékoznak keresztülvinni. Németország indítványra hozta a romaniai zsidók emancipációját. Angol diplomaták úgy vélekednek, hogy a béke minden-esetre biztosítva van.

Szerkesztői posta.

T. S. urnak Brassóban. A beküldött cikk — minthogy nem közérdekű felszólalás — csak Nyilt térben adható.

Felölös szerkesztő: Malik József.

Kiadótulajdonos: Pollák Mór.